

Recensie

Jan Alexx de Roos

Mark Obmascik, HET GROTE VOGELJAAR, VER-
SLAG VAN EEN RECORDJACHT, uitgeverij Atlas,
ISBN 90 450 0878 5. Prijs € 24,90.

In 2004 publiceerde Random House/Doubleday een boek met de titel THE BIG YEAR - THE EXTRAORDINARY STORY OF THE GREATEST BIRD-WATCHING COMPETITION OF ALL TIME. Ik herinner me dat ik er in de boekhandel in begon te lezen en meteen verkocht was: dit boek was speciaal voor vogelaars geschreven. Het is het verhaal van drie mannen, drie Amerikanen, die in 1998 onafhankelijk van elkaar het Amerikaanse Big Year-record probeerden te breken, dat op dat moment stond op 712 soorten.

Tot mijn verbazing en vreugde heeft uitgeverij Atlas uit Amsterdam het aangedurfd van dit boek een Nederlandse vertaling op de markt te brengen, van de hand van Peter Diderich, terwijl je toch zou denken dat het geen verhaal is voor een breed publiek, want het is echt voer voor vogelfanatici - fascinerend krachtvoer.

Obmascik heeft een boek geschreven dat leest als een trein (en de vertaler heeft die vlotte stijl uitstekend in het Nederlands over weten te brengen, wat een compliment waard is). De schrijver weet de grote valkuil bij dit soort verhalen, namelijk dat het een saaie lijst wordt van 'en toen zag hij die soort en toen ergens

anders die, en daarna ook nog die', vakkundig te vermijden door een slimme mix van achtergrond, human interest, topografie en uiteraard ornithologie. HET GROTE VOGELJAAR is spannend als een goede thriller en wat erin staat is allemaal waar gebeurd!

Een probleem bij het vertalen van een boek als dit, is de vraag wat te doen met de Amerikaanse soortnamen. Eén oplossing zou zijn ze gewoon te laten staan, maar dan is het resultaat een merkwaardige mengeling van talen en het is maar de vraag of de lezer die toch liever een boek in het vertrouwde Nederlands leest zich veel zou kunnen voorstellen bij al die onbekende Amerikaanse soortnamen. Peter Diderich heeft de juiste oplossing gekozen: de namen zijn in het Nederlands (en wel uit het recent nog in de ramsj verkrijgbare meesterwerkje van Michael Walters en André van Loon VOGELS VAN DE WERELD) en achter in het boek is een lijst opgenomen van de gebruikte vogelnamen in Nederlands-Engels-Wetenschappelijk.

Hoe dat in de praktijk gaat wordt aardig geïllustreerd als we een fragment vergelijken. Eerst het oorspronkelijke Engels:

Today I can say without hesitation that there are seven kinds of tits (Siberian, bridled, bush, juniper, oak, tufted, and wren) and two tattlers (gray-tailed and wandering), but I can't say this knowledge impresses anyone, certainly not my wife.

Dit wordt in het Nederlands:

Vandaag de dag kan ik zonder aarzelen zeven soorten mezen opnoemen, te weten: Gambels Mees, Grijs Mees, Bruinkopmees, Harlekijnmees, Tweekleurig Mees, Struikmees en Winterkoningmees, waarbij de laatste twee niet tot de 'echte mezen' behoren. Tevens weet ik dat je naast Huis- en Ringmussen ook nog de - andersoortige - Berghengmussen hebt. Maar ik kan niet zeggen dat ook maar iemand echt onder de indruk is van deze kennis, zeker niet mijn vrouw.

Het is duidelijk dat de tekst in het Nederlands

wat langer wordt, en de vertaler is hier misschien wel een beetje veel aan het uitleggen geslagen, maar de intentie van het origineel wordt volledig recht gedaan - hoewel men ook weer, terecht, zou kunnen opmerken dat het substitueren van de tattlers (grijze ruiters) voor mussen iets te ver gaat. Overigens vind ik het persoonlijk van Atlas een goede zet om het onder andere door Dutch Birding en De Grauwe Gors gepropageerde gebruik van hoofdletters bij vogelnamen in deze vertaling toe te passen.

Het verhaal zelf, dat een volledig jaar beslaat en zich afspeelt van de Aleoeten tot de Dry Tortugas, vol supergewone maar ook vol superzeldzame vogelsoorten, met de grootste successen en de akeligste tegenslagen, zal ik niet gaan navertellen en ook de afloop zal ik niet verklappen. HET GROTE VOGELJAAR is een bijzonder leesbaar boek (op dit gebied is een complete bibliotheek aan onverteerbare pulp verschenen) en uitgeverij Atlas heeft weer bewezen een uitstekend gevoel te hebben voor titels die meer bieden dan het gebruikelijke. Mocht deze vertaling een succes worden, en dat verwacht ik wel, dan zou ik voor willen stellen om ook de klassieker KINGBIRD HIGHWAY (1997) van Kenn Kaufman in Nederlandse vertaling uit te brengen.

